

Stichting tot Behoud van Monumenten in de Gemeente Waadhoeke
Harlingerweg 18
8800 AB FRANEKER

Jaarrekening 2024

16 mei 2025

Stichting tot Behoud van Monumenten in de Gemeente Waadhoeke
Harlingerweg 18
8800 AB FRANEKER

Jaarrekening 2024

INHOUDSOPGAVE

Pagina

1. Accountantsrapport

1.1 Beoordelingsverklaring

3

1.2 Algemeen

6

2. Bestuursverslag

2.1 Bestuursverslag

8

3. Jaarrekening

3.1 Balans per 31 december 2024

25

3.2 Staat van baten en lasten over 2024

27

3.3 Grondslagen voor waardering en bepaling saldo baten en lasten

28

3.4 Toelichting op de balans

30

3.5 Toelichting op de staat van baten en lasten

34

1. ACCOUNTANTSRAPPORT

Stichting tot Behoud van Monumenten in de Gemeente Waadhoeke
Harlingerweg 18
8800 AB FRANEKER

Referentie: 15125JB
Betreft: jaarrekening 2024

Leeuwarden, 16 mei 2025

Geacht bestuur,

Hiermede brengen wij u verslag uit van onze werkzaamheden omtrent de jaarrekening 2024 van uw stichting.

De balans per 31 december 2024, de staat van baten en lasten over 2024 en de toelichting, welke tezamen de jaarrekening 2024 vormen, zijn in dit rapport opgenomen.

1.1 Beoordelingsverklaring

Onze conclusie

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening van Stichting tot Behoud van Monumenten in de Gemeente Waadhoeke te Franeker over 2024 beoordeeld.

Op grond van onze beoordeling hebben wij geen reden om te veronderstellen dat de jaarrekening geen getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting tot Behoud van Monumenten in de Gemeente Waadhoeke per 31 december 2024 en van het saldo baten en lasten over 2024 in overeenstemming met hoofdstuk C2 van de Rjk.

Deze jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2024;
- de staat van baten en lasten over 2024; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor onze conclusie

Wij hebben onze beoordeling verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 2400 'Opdrachten tot het beoordelen van financiële overzichten'. Deze beoordeling is gericht op het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de jaarrekening.'

Wij zijn onafhankelijk van Stichting tot Behoud van Monumenten in de Gemeente Waadhoeke zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Daarnaast hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen assurance-informatie voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie.

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met hoofdstuk C2 van de Rjk. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een beoordelingsopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte assurance-informatie verkrijgen voor de door ons af te geven conclusie.

De mate van zekerheid die wordt verkregen bij een beoordelingsopdracht is aanzienlijk lager dan de zekerheid die wordt verkregen bij een controleopdracht verricht in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden. Derhalve brengen wij geen controleoordeel tot uitdrukking.

Wij hebben deze beoordeling professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse Standaard 2400.

Onze beoordeling bestond onder andere uit:

- Het verwerven van inzicht in de entiteit en haar omgeving en in het van toepassing zijnde stelsel inzake financiële verslaggeving, om gebieden in de jaarrekening te kunnen identificeren waar het waarschijnlijk is dat zich risico's op afwijkingen van materieel belang voor zullen doen als gevolg van fouten of fraude, het in reactie hierop opzetten en uitvoeren van werkzaamheden om op die gebieden in te spelen en het verkrijgen van assurance-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie;
- Het verkrijgen van inzicht in de administratieve systemen en administratie van de entiteit en het overwegen of deze gegevens opleveren die adequaat zijn voor het doel van het uitvoeren van cijferanalyses;
- Het inwinnen van inlichtingen bij het bestuur en andere functionarissen van de entiteit ;
- Het uitvoeren van cijferanalyses met betrekking tot de informatie opgenomen in de jaarrekening;
- Het verkrijgen van assurance-informatie dat de jaarrekening overeenstemt met of aansluit op de onderliggende administratie van de entiteit;
- Het evalueren van de verkregen assurance-informatie;
- Het overwegen van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren of de door het bestuur gemaakte schattingen redelijk lijken;
- Het overwegen van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

Het overwegen of de jaarrekening, inclusief de gerelateerde toelichtingen, een getrouw beeld lijkt te geven van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij vertrouwen hiermee aan uw opdracht te hebben voldaan. Tot het geven van nadere toelichting zijn wij gaarne bereid.

Hoogachtend,
Thoracc Adviseurs en Accountants B.V.



D.H. de Boer
Accountant-Administratieconsulent

1.2 Algemeen

Oprichting

Blijkens de akte d.d. 06-06-1994 werd de Stichting tot Behoud van Monumenten in de Gemeente Franekeradeel per genoemde datum opgericht.

De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder dossiernummer 41004874.

Doelstelling

De doelstelling van de Stichting tot Behoud van Monumenten in de Gemeente Waadhoeke kan als volgt worden omschreven:

- Beheer, onderhoud en restauratie van Monumenten in de Gemeente Waadhoeke.

Bestuur

Het bestuur wordt gevormd door:

- T. Twerda (voorzitter)
- D. Bijlsma (penningmeester)
- J.H. Tromp (secretaris)
- J.S. Jukema (bestuurslid)
- G. Bouma (bestuurslid)
- A.W. Prins (bestuurslid) (vanaf 12-4-2024)
- J. Jorritsma (bestuurslid) (vanaf 19-7-2024)
- J.R. Bekkema (bestuurslid) (t/m 24-5-2024)
- J.M. Hendriksen e/v Nippel (bestuurslid) (t/m 11-10-2024)

Gevolmachtigde:

- G. van Dijk (coördinator)

2. BESTUURSVERSLAG

Stichting tot behoud van monumenten in de gemeente Waadhoeke



Activiteiten- en bestuursverslag **2024**

Activiteiten- en bestuursverslag 2024

Inhoud

Voorwoord	10
Doel van de stichting	12
1. Bestuur en organisatie	13
2. Nieuws uit 2024	15
4. De molenaars en de vrijwilligers van de theehuisjes	20
5. Financiën	21
6. Voornemens voor 2025	22
7. PR en Communicatie	23
8. Tot slot	23

Foto voorpagina: de kerktoren van Firdgum

Voorwoord

Voor u ligt het activiteiten- en bestuursverslag 2024 van de Stichting tot behoud van monumenten in de gemeente Waadhoeke te Franeker. Dit verslag geeft inzicht wat we als stichting het afgelopen jaar hebben gedaan voor het behoud van de 20 rijksmonumenten die ons zijn toevertrouwd. We zijn er trots op dat we dit samen met andere partijen en vrijwilligers hebben kunnen realiseren.

De monumenten hebben allemaal een karakteristieke en herkenbare uitstraling in de gemeente Waadhoeke. Regelmatig constateren wij dat de monumentale erfgoedobjecten fotografisch worden vastgelegd door toeristen en de media. Er is veel aandacht geweest voor onze monumenten, de molens hebben veel gedraaid en aan de monumenten zijn de noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden verricht. Ook in 2024 hebben wij naast het onderhoud weer een restauratie kunnen uitvoeren. De blijvende zorg aan ons klinkend erfgoed, luidklokken en uurwerk heeft onze volledige aandacht dit monumentale erfgoed kan blijven functioneren. In dat kader zijn er voorbereidingen gestart voor de restauratie van twee eeuwenoude uurwerken. Voor de restauratie zullen we in 2025 een plan indienen voor een subsidieaanvraag.

De gegevens over de financiële beheer van onze stichting zijn in dit verslag verkort opgenomen. In de jaarrekening 2024 staat het gehele financieel overzicht en verantwoording wat door de accountant is beoordeeld.



Een oude prent van de Noorderpoort, geheel rechts de natuurstenen pijlers

In 2024 zijn er mutaties geweest in de bestuurssamenstelling. De heer B. Prins en de heer J. Jorritsma zijn toegetreden in het bestuur en als bestuurslid en conform de regelgeving ingeschreven bij de Kamer van Koophandel. Volgens het rooster van aftreden zijn er twee bestuurders waarvan de termijn is verstreken. In 2025 zal er worden getracht om hiervoor nieuwe bestuursleden te vinden.

De verhoudingen binnen onze Stichting en de verhoudingen tot netwerkpartners met betrekking tot monumentaal erfgoed zijn plezierig en goed te noemen.

Ten aanzien van enkele monumenten met een lage herbouwwaarde hebben op termijn financiële zorgen. Voor deze monumenten is de instandhouding via de geldende SIM regeling financieel lastig door de lage bijdrage van het Rijk. Ook blijkt het lastig om met behulp van fondsen de restauraties financieel rond te krijgen. Daarnaast zijn de niet-subsidiabele kosten van onderhoud van het molenerf en bijvoorbeeld de stijgende verzekeringskosten van de objecten een groeiende financiële post. Dat is een zorgelijke ontwikkeling.

Het blijkt geen vanzelfsprekendheid dat er voldoende financiële middelen voor de instandhouding van cultureel erfgoed beschikbaar wordt gesteld. Wij zullen samen met de gemeente Waadhoeke in overleg blijven hoe wij de instandhouding van de rijksmonumenten, ons aller cultureel erfgoed, kunnen blijven continueren.

In de communicatie neemt de website en de nieuwsberichten een belangrijke plaats in. Onze website is in 2023 geheel vernieuwd. De website wordt nu structureel bijgehouden en voorzien van ontwikkelingen rondom onderhoud, restauratie en overig nieuws. Wij ontvangen nog steeds positieve reacties op onze website. Overleg met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de Provincie Fryslân blijft structureel, net als het jaarlijks overleg met de vrijwillige molenaars en diverse bijeenkomsten met de Vereniging De Hollandsche Molen en de collega-monumenteninstellingen in het 'Monumintehûs Fryslân'. Ook in 2024 heeft er overleg plaatsgevonden met onze zusterorganisaties uit gemeente Noardeast-Fryslân, Súdwest-Fryslân en De Fryske Marren om gezamenlijk te bekijken of ook onze stichting in aanmerking kan komen tot een POM (Professionele Organisatie Monumentenbehoud) status. Elke stichting kan dat zelfstandig aanvragen voor 1 september. Wij hebben hierover nog geen definitief besluit genomen.

Ten slotte, de medewerking van gemeente Waadhoeke, provincie Fryslân, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en niet te vergeten de diverse lokale en particuliere fondsen en hun bijdragen voor onderhoud en restauraties zijn ook in 2024 van groot belang geweest. Daarmee hebben we onze hoofddoelstelling van de stichting kunnen bereiken namelijk: *“het bevorderen en verzekeren van de instandhouding van onze monumenten in de gemeente Waadhoeke”*.

Wij moeten zorg blijven geven aan ons aller cultureel erfgoed zodat ook de generaties na ons komen kunnen blijven genieten van de karakteristieke en herkenbare rijks monumenten.

Doel van de stichting

De Stichting is op 6 juni 1994 opgericht en heeft als doelstelling:

“Het bevorderen van de instandhouding van monumenten en het beheren van de bij ons in eigendom zijnde monumenten als bedoeld in de erfgoedwet en de gemeentelijke erfgoedverordening, voor zoveel gelegen binnen de grenzen van de gemeente Waadhoeke. De Stichting tracht het doel te verwezenlijken door:

- Het in juridisch eigendom verwerven van monumenten
- Het op professionele wijze in stand houden en beheren van de rijksmonumenten
- Het adviseren van derden over beheer en onderhoud van rijksmonumenten
- Het vergroten van het draagvlak onder de bevolking voor monumenten / cultureel erfgoed.
- De verwerving van geldmiddelen
- Alsmede alle andere wettige middelen die aan het doel bevorderlijk kunnen zijn.



*De Noorderpoort met vaste- en ophaalbrug en natuursteen pijlers met hekwerk.
(de natuursteen pijlers en hekwerk, bij ons in eigendom, staan nu op het bolwerk)*

1. Bestuur en organisatie

Het bestuur van de Stichting bestond op 31 december 2024 uit:

T. Twerda	Franeker	voorzitter
D. Bijlsma	Franeker	penningmeester
J. H. Tromp	Deinum	secretaris
A. W. Prins	Leeuwarden	Lid (vanaf 2024)
J.S. Jukema	Sexbierum	lid
G. Bouma	Dokkum	lid
J. Jorritsma	Spannum	Lid (vanaf 2024)

Het bestuur wordt ondersteund door een coördinator (gemandateerd) die belast is met de dagelijkse taken van de secretaris en de interne organisatie van de Stichting:

G. van Dijk	Leeuwarden*	Algemeen coördinator
-------------	-------------	----------------------

*Steunpunt Monumentenzorg Fryslân

De bestuurlijke betrekkingen tussen het gemeentebestuur en stichtingsbestuur is afgeschaald. In het stichtingsbestuur is geen bestuurlijke vertegenwoordiging vanuit de gemeente meer aanwezig. De gemeente faciliteert nog wel kantoor- en archiefruimte voor de stichting wat we als bestuur zeer op prijs stellen. Het bestuur heeft in 2024 zes keer vergaderd. Daarnaast zijn er diverse overlegmomenten geweest met de rijksdienst, provincie andere monumenten stichtingen. Dit is dan vaak door een afvaardiging van het bestuur of door afzonderlijke bestuurders / coördinator georganiseerd.

Door de nog steeds overspannen markt in het onderhoud en restauratiewerk van cultureel erfgoed, is het in die sector erg druk waardoor enkele onderhoudswerken langer duren dan gepland. Ook is er sprake van grote prijsstijgingen geweest in 2024 waardoor het lastig blijkt om financieel binnen het beschikbare budget per monument te blijven. Met name het vinden van schilders bleek in 2024 erg lastig. Door de goede relatie met onze bouwkundig aannemer is het gewone onderhoud aan de monumenten redelijk geborgd.

De administratieve organisatie (A.O.) van de Stichting wordt per jaar geëvalueerd en waar mogelijk verbeterd. Deze behoefte in 2024 geen aanpassingen. In de A.O. zijn de verantwoordelijkheden van de bestuursleden vastgelegd. De coördinatie van de restauraties en onderhoudstaken per monument wordt verzorgd door de algemeen coördinator. Hiervoor heeft de coördinator regelmatig contact met de molenaars en de aannemers. De algemeen coördinator staat garant voor de dagelijkse gang van zaken. Dit betreft ook controle op de vastgelegde processen.

Een goede communicatie met de overheden en het vlottrekken van grotere onderhoudsklussen / restauraties was ook in 2024 een noodzakelijk en belangrijk aspect. Begeleiding van het restauratieproces van de rijksmonumenten en alle voorkomende werkzaamheden daaromtrent, met als doel een maximaal behoud van de monumentale en cultuurhistorische waarden van de rijksmonumenten, loopt goed. Een belangrijke rol, naast die van de coördinator en het bestuur, is weggelegd voor de Monumentenwacht die de inspectierapporten opstelt, en uiteraard de bij ons aangesloten gediplomeerde molenaars. De molenaars zien als eerste de noodzaak van onderhoud of herstel en lossen, in goed overleg met de coördinator, ook regelmatig zelf klein onderhoud aan “hun” molen op.

Voor de financiële administratie werkt de coördinator nauw samen met de penningmeester. Het kostenbewakingssysteem, met als doel overschrijdingen en onjuiste boekingen van onderhoudskosten (SIM) of restauratiekosten te voorkomen, werkt goed. Door dit systeem is er een goed inzicht in de actuele stand van zaken van de onderhoudskosten en de verkregen subsidies per monument over de lopende instandhoudingsperiode. Ook bij de restauraties is budgetbewaking van groot belang. De subsidienten van restauraties worden dan ook op de hoogte gehouden van de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering en de kosten.

Organisatiestructuur:

De stichting heeft een bestuur, bestaande uit zeven personen. Naast voorzitter, secretaris en penningmeester zijn er vier algemene bestuursleden. In de statuten is vastgelegd dat het bestuur minimaal uit drie en maximaal uit zeven bestuursleden bestaat. De leden van het bestuur worden door het bestuur benoemd voor een periode van maximaal vier jaar en zijn na verloop van deze periode direct (her)benoembaar voor een zelfde periode, met een maximum van drie periodes. De bestuurders krijgen, naast gemaakte onkosten, geen vergoeding voor hun werkzaamheden als bestuurder.

Voor de uitvoering en coördinatie van de dagelijkse werkzaamheden en de beleidsvoorbereiding en –uitvoering leent de stichting een algemeen coördinator in van Stichting Steunpunt Monumentenzorg Fryslân. De algemene coördinator is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel met beperkte volmacht. De algemene coördinator wordt voor eventuele bijzondere projecten ondersteund door medewerkers van respectievelijk Monumentenwacht Fryslân, het Steunpunt Monumentenzorg Fryslân, van Reeuwijk Bouwmeester en zelfstandige bedrijven werkzaam in de monumentenzorg.

De volledige werkwijze van de stichting is vastgelegd in de administratieve organisatie welke is vastgesteld in mei 2019.

2. Nieuws uit 2024

Bestuur

Zoals genoemd in het voorwoord, zijn er twee bestuurswisselingen in het bestuur geweest in 2024. Bij de Kamer van Koophandel zijn de heer Bekkema en mevrouw Nippel uitgeschreven als bestuurders en zijn de heer Jorrit Jorritsma en de heer Bert Prins ingeschreven als bestuurder.

Volgens het “rooster van Aftreden” is de termijn van de voorzitter Twerda en bestuurslid Jukema verlopen. Het is in 2024 niet gelukt om een vervanger(s) te vinden. Maar het is ook niet wenselijk vanwege de kennisoverdracht om vier bestuurders in één jaar te vervangen. In 2025 zal verder worden gezocht naar geschikte bestuurders.

Subsidie Instandhouding Rijksmonumenten (SIM)

Voor de huidige SIM-periode is in 2024 meer dan gemiddeld onderhoud aan onze monumenten verricht. De totale jaarlijks te besteden kosten voor instandhouding van de monumenten is geen vast bedrag. Helaas is door de overvraag bij de RCE een tekort ontstaan waardoor niet alle monumenten een goedgekeurd zes-jaren instandhoudingsplan meer hebben. De torens te Franeker en Firdgum hebben hierdoor een afwijzing subsidie ontvangen. Dit heeft gevolgen voor de continuïteit van de instandhouding en combineren van twee onderhoudsperioden is dan niet mogelijk. De torens te Spannum en Minnertsga hebben in 2024 wel een sim-beschikking ontvangen van 60% van de kosten voor de instandhoudingsperiode 2025 – 2030. Ook de molens, Arkens, Fatum en Duivenhok hebben een rijksbeschikking uit de SIM ontvangen. Tegen deze beschikking is bezwaar gemaakt en voor de drie molens zijn gecorrigeerde, hogere, beschikkingen afgegeven.

Deze kosten van het onderhoud worden gedekt door de jaarlijkse bijdrage van het Rijk van 50% of 60%, de gemeente Waadhoeke en bij de rijksmonumentale molens door de provincie Fryslân 15%. Het is ons voornemen om ongeveer het jaarlijks bedrag aan inkomsten voor onderhoud, ook daaraan te besteden. Maar het ene jaar zal dit minder zijn dan gemiddeld en een ander jaar meer dan gemiddeld. Het is van belang dat het beschikbare budget in de gehele SIM periode van 6 jaren wordt besteed. De jaarlijkse besteding per monument is hieraan ondergeschikt.

Stimuleringsregeling Monumenten (Provincie Fryslân)

Van de subsidieregeling “Stimuleringsregeling monumenten” van de provincie Fryslân is voor restauratie van monumenten een jaarlijks budget beschikbaar. Voor restauratie van het dak van de theekoepel is een beschikking afgegeven en de restauratie is in 2024 uitgevoerd. Deze restauratie zal in 2025 financieel worden afgerond en verantwoord bij de provincie Fryslân. In 2024 hebben wij geen restauratieprojecten ingediend bij provincie Fryslân. Voor 2025 zijn wij voornemens twee restauratieplannen in te dienen.

Naast de restauratieregeling van de provincie Fryslân is er voor molens de mogelijkheid om voor onderhoud (instandhouding) 15% subsidie te krijgen naast de afgegeven SIM-beschikking van het rijk. Het maximale subsidiebedrag van provincie Fryslân bedraagt in 2024 € 10.875,- (15% van € 72.500,-) over de gehele SIM-

periode van zes jaren. Nagenoeg alle rijksmonumentale molens in Fryslân in eigendom bij stichtingen ontvangen 15% instandhoudingssubsidie van provincie Fryslân. Drie van onze molens hebben een provinciale subsidie ontvangen van 15%. Echter deze is gebaseerd op de eerste beschikking van het Rijk. Deze beschikking is na bezwaar verhoogt, waardoor wij een aanvullende provinciale subsidie moeten aanvragen in 2025.

En verder...

Voor 2024 is aan onze Stichting een gemeentelijke subsidie toegekend van € 122.500,-- Deze jaarlijkse subsidie komt overeen met ons verzoek om dit voor een periode van zes jaren beschikbaar te stellen. De gemeente heeft inmiddels onze stichting een beschikking voor de periode 2020 – 2025 gegeven. Het grote voordeel van een toezegging voor een langere periode is een stukje zekerheid en uiting van vertrouwen van beide kanten. Ook de beschikkingen van de Rijksdienst zijn voor perioden van zes jaren.

Aangezien er in 2022 een overname van twee rijksmonumenten heeft plaatsgevonden, heeft de gemeente in 2023 een aanvullende bijdrage van € 11.653,- overgemaakt. Ook deze bijdrage is structureel en met dezelfde periode als de andere beschikking.

Onze Stichting heeft van gemeente Waadhoeke bij brief van 19 februari 2019 toestemming gekregen gebruik te kunnen maken van de 'Regeling verantwoording subsidie kleine instellingen Waadhoeke', waarbij, onder voorwaarden, met een beoordelingsverklaring kan worden volstaan.

3. De monumenten

De Stichting tot behoud van monumenten in de gemeente Waadhoeke heeft 20 rijksmonumenten in eigendom in december 2024.

Het soort monument (kerk, molen, woning e.d) of het gebruik daarvan kan per object een andere benadering vragen. Voor een monumentenstichting is het belangrijk om een visie te hebben over de omgang met de monumenten/monumentenstatus en om de aanwezige monumentale waarden te waarborgen.

Een functie voor een monument is soms noodzakelijk om het monument in stand te houden. In het algemeen is onze visie als monumentenstichting "behoud gaat voor vernieuwing", m.a.w. geen wijzigingen in de huidige vorm en materialen. Onderhoud wordt terughoudend uitgevoerd met maximaal behoud van bestaande materialen en monumentale waarden.

Onze visie over de omgang met rijksmonumenten is omschreven in ons visiedocument.

	monument	Mon.nr.	Adres
1	Toren Firdgum	15717	Camstrawei 7, Firdgum
2	Toren Sexbierum	15756	Tsjerkepaed 1, Sexbierum
3	Toren Oosterbierum	15724	Haerdawei 1, Oosterbierum
4	Toren Franeker	15669	Breedepaats 2, Franeker
5	Toren Tzummarum	15731	Tsjerkepaed 1, Tzummarum
6	Toren Dronryp	28604	Tsjerkebuorren 1, Dronryp
7	Toren Deinum	28586	Tsjerkepaed 3, Deinum
8	Toren Marsum	28622	Buorren 20, Marsum
9	Toren Bitgum	28571	Buorren 13, Bitgum
10	Toren Ingelum	28613	Tsjerkeleane 4, Ingelum
11	Toren Minnertsga	8634	Meinardswei 3, Minnertsga
12	Molen Fatum	15876	Bij Wommelserweg 81, Tzum
13	Molen Arkens	15710	Bij Leeuwarderweg / van Andel- Ripkestraat, Franeker
14	Molen Duivenhok	15877	Bij Tritzum 5, Tzum
15	Vier Theehuisjes	15722	Noorderbolwerk 26, 27, 28 en 33 Franeker
16	Monumentale poort	15818	Bij Hocquart 23, Franeker
17	Liauckamapoort	8651	Liauckamaleane 2, Sexbierum
18	Korendragershuisje	15680	Eise Eisingastraat 28, Franeker
19	Molen Langwert	8529	Nabij Weakens 2, Winsum
20	Toren Spannum	21559	Tsjerkebuorren 8, Spannum

Verzekeringen

Alle monumenten zijn verzekert bij Donatus verzekeringen tegen brand en storm-schade. Voor de kerktorens wordt gebruik gemaakt van de zogenoemde vorkconstructie. De vier theehuisjes zijn naast storm en brand verzekert tegen vandalisme. In totaliteit omvat de verzekerde waarde van de 20 objecten in dec.2024 een bedrag van **€ 22.998.109,--** in 2024. De getaxeerde herbouwwaarde bedraagt **€ 43.663.229,--**.

Stand van zaken restauraties / onderhoud van de monumenten 2024

Molens Fatum, Duivenhok, Arkens en Langwert

In 2024 is begonnen met de restauratie van de roede van molen Langwert. Deze restauratie wordt grotendeels financieel gedekt door een bijdrage uit het molenfonds van De Hollandsche Molen. Een deel kan worden opgevoerd als onderhoud en een deel zal uit eigen middelen worden betaald. Verder is er aan de vier molens regulier onderhoud uitgevoerd om de molens in een goede technische staat te houden.



Nieuwe roede molen Langwert in de werkplaats van een gecertificeerd molenrestauratiebedrijf.

Monumenten met laatste jaar instandhouding

Het jaar 2024 was het laatste jaar voor de onderhoudsperiode van de kerktoren te Franeker, Firdgum, Minnertsga en Spannum. Er is in 2024 nog groot onderhoud uitgevoerd aan deze torens om het beschikbare budget zo goed mogelijk te benutten. De toren te Minnertsga is in de steiger gezet en hiervoor loopt het uit te voeren onderhoud door in 2025, in de nieuwe sim-periode waarvoor in 2024 een beschikking is ontvangen. Bij deze toren is wordt westgevel hersteld en worden in de toren veiligheidsvoorzieningen aangebracht. Ook wordt de wijzerplaat geheel hersteld.

Stand van zaken onderhoud

Voor diverse andere monumenten in ons bezit is in 2024 regulier onderhoud verricht. Dit is uitgevoerd in het kader van de meerjarenplannen uit diverse SIM-periodes. Voor het ene monument bleef in 2024 het onderhoud beperkt tot plaatselijk schilderwerk, terwijl bij een ander monument groot onderhoud is uitgevoerd. Zo is van de toren te Oosterbierum de luidmotor van de klok vervangen. De toren te

Bitgum is aan de binnenzijde grondig hersteld en ook hier zijn diverse veiligheidsvoorzieningen aangebracht t.b.v. het veilig kunnen vlaggen.

Klokken en uurwerken

In onze twaalf kerktorens staan enkele zeer monumentale uurwerken en hangen vele monumentale luidklokken. Dit is een cultuurhistorisch en monumentaal waardevol bezit, maar erg gevoelig voor storingen en onderhoudsgevoelig. Ook in 2024 is er veelvuldig herstelwerk uitgevoerd aan de luidklokken en uurwerken. Het vraagt doorlopend aandacht om het luiden en de tijdsaanduiding functioneel te houden. In 2024 zijn er diverse storingen geweest en is er naast het reguliere onderhoud aan de uurwerken en luidklokken ook regelmatig spoedherstel uitgevoerd.

Ook alle andere voorkomende jaarlijkse werkzaamheden zijn in 2024 weer aan de orde geweest. Zo zijn de inspecties aan bliksemafleiders en algemene bouwkundige inspecties aan diverse monumenten uitgevoerd.

Borging kwaliteit

Behoud van monumentale waarden is van groot belang voor de monumenten. Voor wat betreft 2024 zijn wij van mening dat het verrichte onderhoud en de restauraties van een goede kwaliteit zijn en deze met maximaal behoud van monumentale waarden zijn uitgevoerd. Deze noodzakelijke restauratiekwaliteit is mede verkregen doordat de kwaliteitsborging binnen onze organisatie steeds beter verloopt. Maar ook werken wij met aannemers die voldoende gekwalificeerd zijn en jarenlange ervaring bezitten in het restauratie vak. Het molenonderhoud wordt eveneens uitgevoerd door een gecertificeerd molenrestauratiebedrijf. De aannemers waarmee wij werken hanteren het uitgangspunt dat bij onze stichting hoog in het vaandel staat: 'sober en doelmatig onderhoud met maximaal behoud van monumentale waarden'.

Inspecties van de monumenten

In 2024 heeft Monumentenwacht Fryslân diverse technische inspecties uitgevoerd. Gemiddeld wordt eens in de twee jaar een inspectie gedaan. Doordat er jaarlijks onderhoud wordt uitgevoerd evenals restauraties, is de algemene technische toestand van ons monumentenbezit de afgelopen jaren behoorlijk verbeterd.

In 2024 heeft het bestuur ook het besluit genomen om voor alle monumenten een zogenoemde RI&E beoordeling te laten maken. Dit betreft een Risico Inventarisatie en Evaluatie waarin wordt aangegeven wat niet voldoet aan de wettelijke normen en wat verbeterd dient te worden. Deze opnames zullen in 2025 plaatsvinden.

Het bestand van al onze monumenten is op www.stichtingmonumentenwaadhoeke.nl terug te vinden.

4. De molenaars en de vrijwilligers van de theehuisjes

De molenaars

De molens hebben een molenaar nodig om te draaien / malen. Dit is voor het behoud van de molen ook noodzakelijk. De molenaars verrichten klein onderhoud, zoals het schoonhouden van de molen en het smeren van de draaiende onderdelen, waardoor de molen als werktuig optimaal kan functioneren. Dit is voor de Stichting zeer waardevol en kostenbesparend en dat waarderen wij zeer. De Stichting is de molenaars dan ook zeer erkentelijk voor hun inzet.

De molenaars zijn zeer gastvrij en stellen hun molen graag open voor publiek, zoals tijdens de Friese Molendag, georganiseerd door de werkgroep Friese Molendagen. Maar ook tijdens de Open Monumentendag in september draaien de molens en is publiek welkom.



Wel blijft ons molenaarsbestand een zorg. De molenaars zijn op leeftijd en kunnen het zware werk soms niet meer alleen verrichten. Wij zijn dan ook continu op zoek naar nieuwe molenaars, maar de spoeling is dun.

Op 13 december 2024 is in "De Poort van Franeker" een bijeenkomst georganiseerd waar de molenaars en vrijwilligers worden bedankt voor hun diensten en goede zorgen voor de molens het afgelopen jaar. Aangezien niet alle molenaars aanwezig konden zijn is besloten om dit in het vervolg te pannen in de namiddag. Nu het molenaarsambacht op de Unesco-werelderfgoedlijst van immaterieel erfgoed is geplaatst, is dit een geweldige erkenning voor dit mooie ambacht. Als dank voor hun inzet, was er voor de molenaars het traditionele snert eten en een presentje.

De molenaar van molen Fatum is gestopt in 2024 omdat hij fysiek niet meer in staat is om de molen te bedienen. Wij zijn op zoek naar een nieuwe molenaar voor deze molen. Helaas is in 2024 ook de voormalig molenaar van molen Fatum, de heer A. Bajema, overleden.

De vrijwilligers / huurders van de theehuisjes

De theehuisjes op het bolwerk worden vanaf april bij gelegenheden weer opengesteld. In de theehuisjes worden sierraden en andere curiosa aangeboden. De theekoepel is bij gelegenheid ook echt in gebruik als zodanig. Hier kunt u onder het genot van een kopje thee de 18^{de}-eeuwse theekoepel bewonderen. In 2024 is er regelmatig thee geschonken en hebben verscheidene kunstenaars er succesvol kunnen werken en hun kunst tentoongesteld.

Een wandeling over het bolwerk geeft een fraai beeld van de oude stadswal en haar bouwwerken. Door het openstellen van de theehuisjes komen ook deze monumenten meer tot hun recht.

5. Financiën

De totale exploitatiekosten bedroegen in 2024 € 387.990,- en de baten € 369.364,-. Het saldo is derhalve € 18.626,- negatief.

Voor het onderhoud van de 20 monumenten is in 2024 € 327.265,- uitgegeven. Voor beheerkosten, verzekeringen en algemene zaken is € 60.725,- uitgegeven. De uitgebreide financiële gegevens zijn in de financiële jaarrekening 2024 uitgewerkt.

De Stichting bezit een bedrag van € 294.384,- aan eigen vermogen. Dit kan in geval van financiële tekorten op restauraties of het opvangen van financiële tegenvallers worden benut.

Voor de komende periode is er voor de meeste monumenten geen financieel probleem te verwachten. Voor de monumenten met een lage herbouwwaarde, o.a. de theehuisjes, is er in de huidige SIM-periode (2020-2025) wel een groot tekort. Door de lage herbouwwaarde is er weinig subsidie vanuit het rijk mogelijk. Het noodzakelijke onderhoud van deze monumenten is financieel nog niet gedekt. Door naast het onderhoud restauratie uit te voeren aan de theekoepel kan dit probleem voor een groot deel worden opgelost. Voor andere “kleine” monumenten zal minder worden besteed dan in het oorspronkelijke plan staat begroot.



Herstelwerkzaamheden van draagbalken in de toren van Bitgum.

6. Voornemens voor 2025

Voor het jaar 2025 is het de verwachting dat onze stichting de website wordt uitgebreid met achtergrond informatie van de monumenten en actuele zaken. In 2025 zal worden getracht om twee nieuwe bestuurders te vinden voor de stichting. Voor de molens zullen wij proberen extra molenaars te vinden of mensen stimuleren om een opleiding tot molenaar te gaan volgen.

Regulier onderhoud zal ook in 2025 worden uitgevoerd aan onze monumenten. Voor de torens te Dronrijp, Deinum, Bitgum, Ingelum, Marsum, Tzummarum is 2025 het laatste jaar van de huidige SIM-periode. Voor deze torens zal voor april een nieuw Periodiek InstandhoudingsPlan (PIP) / subsidieaanvraag worden ingediend bij de RCE. De huidige SIM-periode verloopt in 2025.

De twee torens die in 2024 een afwijzing hebben ontvangen, toren Franeker en Firdgum, zullen opnieuw een subsidieaanvraag worden ingediend bij de RCE.

Ook voor de molen Langwert is 2025 het laatste jaar van de lopende onderhoudsperiode. Ook hiervoor word een nieuw instandhoudingsplan gemaakt en ingediend bij de RCE.

Door de overvraag in de SIM regeling is niet met zekerheid te zeggen of er beschikkingen worden afgegeven voor onze in te dienen subsidieaanvragen.

De restauratie van het dak van de theekoepel op het bolwerk zal in 2025 worden afgerond. De binnenroede van molen Langwert zal worden aangebracht en er zullen restauratieplannen worden ingediend voor de uurwerken van torens te Dronrijp en Firdgum.

Verder gaan wij verder met het onderzoeken of de theehuisjes op het bolwerk van Franeker een andere bestemming kunnen krijgen.

In 2023 heeft een eerste kennismakingsgesprek en overleg plaatsgevonden met diverse monumentenstichtingen die vergelijkbaar zijn met onze stichting. Dit overleg ging over hoe wij elkaar kunnen versterken en elkaar kunnen ondersteunen in monumentenland. Zo is de wens bij diverse stichtingen om aangewezen te worden tot de zogenoemde POM (professionele organisatie monumentenbehoud). Dit kan voor ons als monumenteneigenaar voordelen hebben. Er is afgesproken dat in 2025 verder verkende stappen worden ondernomen om een standpunt in te nemen over een aanvraag voor de POM status.

7. PR en Communicatie

Onze doelstelling is om ons actiever op PR en Communicatie te richten. Voor onze organisatie is naamsbekendheid en reclame belangrijk, ook al is dat niet direct aantoonbaar. De landelijke en Friese monumentenorganisaties, monumenteneigenaren en stichtingen en de werkgroepen zoals die in het Monumentenhûs in Leeuwarden, komen elkaar steeds weer tegen en hebben belang bij elkaars bestaan. Ook voor de communicatie naar buiten toe is het van enig nut om samen te werken en elkaar op de hoogte te houden van de ontwikkelingen in monumentenland. De PR en het beheer en onderhoud van de website wordt in eigenbeheer uitgevoerd. Ook worden nu vaker dan voorheen persberichten verstuurd en kunnen wij ons verheugen op regelmatige aandacht in de media.

Zo is in 2024 de restauratie van de theekoepel, door de lokale courant geplaatst.

In het blad “OP WEG in de provincie” dat wordt verspreidt in de drie noordelijke provincies is een volledige pagina gewijd aan onze stichting en het in standhouden van onze rijksmonumenten. De molen Arkens in Franeker heeft eind 2024 een mooi infobord gekregen.

Het blijkt steeds weer dat onze Stichting voor overige monumenten- en moleneigenaren ook een vraagbaak is als het gaat om advies voor subsidies of verplichtingen vanuit monumentenzorg. In de rol als aanspreekpunt in de gemeente Waadhoeke vervullen wij die rol graag.

Om een breed publiek bekend te maken met en op de hoogte te houden van het Friese erfgoed en molens, is goed contact tussen molenaars onderling en met onze stichting noodzakelijk. Het werven van nieuwe (leerling)molenaars, en een goed contact met de kerkeigenaren zijn enkele speerpunten van onze PR.



8. Tot slot

Wij beogen in dit verslag een goed beeld te hebben gegeven van onze inspanningen en de plannen die wij hebben gemaakt om samen met vrijwillige molenaars en andere netwerkpartners de rijksmonumenten in de gemeente Waadhoeke werkend en toonbaar in stand te houden.

Het bestuur van Stichting tot behoud van monumenten in de gemeente Waadhoeke, Franeker, maart 2025

3. JAARREKENING

3.1 Balans per 31 december 2024

(Na bestemming saldo baten en lasten)

	31 december 2024		31 december 2023	
ACTIVA	€	€	€	€
Vaste activa				
<i>Materiële vaste activa</i>				
Monumenten	<u>20</u>	20	<u>20</u>	20
Vlottende activa				
<i>Vorderingen</i>				
Overige vorderingen	<u>32.559</u>	32.559	<u>6.844</u>	6.844
<i>Liquide middelen</i>		419.749		390.365
Totaal activazijde		<u><u>452.328</u></u>		<u><u>397.229</u></u>

Beoordelingsverklaring afgegeven d.d. 16 mei 2025

3.1 Balans per 31 december 2024

(Na bestemming saldo baten en lasten)

PASSIVA	31 december 2024		31 december 2023	
	€	€	€	€
Eigen vermogen				
Bestemmingsreserve onderhoudslasten	45.000		90.000	
Bestemmingsreserve restauraties/werkzaamheden buiten SIM	20.000		30.000	
Bestemmingsreserve meerkostenpromotie en pr	10.000		10.000	
Overige reserves	219.384		183.010	
		294.384		313.010
Kortlopende schulden				
Handelscrediteuren	134.202		2.227	
Overige schulden	6.745		68.158	
Overlopende passiva	16.997		13.834	
		157.944		84.219
Totaal passivazijde		<u>452.328</u>		<u>397.229</u>

Beoordelingsverklaring afgegeven d.d. 16 mei 2025

3.2 Staat van baten en lasten over 2024

	Realisatie 2024 €	Begroting 2024 €	Verschil €	Realisatie 2023 €
Baten				
Giften particulieren		-	0	
Baten van particulieren	0	-	0	-
Subsidie Rijk	113.089	80.700	32.389	83.787
Subsidie Provincie	48.137	37.800	10.337	42.949
Subsidie Gemeente (deel toegerekend aan Monumenten)	91.018	63.000	28.018	76.529
Baten van subsidies van overheden	252.244	181.500	70.744	203.265
Bijdragen derden	49.112	15.147	33.965	15.648
Baten van andere organisaties zonder winststreven	49.112	15.147	33.965	15.648
Totaal netto-baten	301.356	196.647	104.709	218.913
Besteed aan doelstellingen	327.265	191.700	135.565	183.344
Saldo monumenten	-25.909	4.947	-30.856	35.569
Overige baten				
Subsidie Gemeente (deel beheerskosten)	60.741	71.153	-10.412	58.366
Baten van subsidies van overheden	60.741	71.153	-10.412	58.366
Overige baten	-	-	-	-
Overige baten	-	-	-	-
Diverse ontvangsten	225	300	-75	375
Baten als tegenpresatie voor de levering van producten of diensten	225	300	-75	375
Totaal overige baten	60.966	71.453	-10.487	58.741
Bruto saldo	35.057	76.400	-41.343	94.310
Kosten van beheer en administratie	60.725	79.990	-19.265	54.834
Som der lasten	60.725	79.990	-19.265	54.834
Saldo voor financiële baten en lasten	-25.668	-3.590	-22.078	39.476
Saldo financiële baten en lasten	7.042	3.500	3.542	3.722
Saldo baten en lasten	-18.626	-90	-18.536	43.198

Beoordelingsverklaring afgegeven d.d. 16 mei 2025

3.3 Grondslagen voor waardering en bepaling saldo baten en lasten

ALGEMENE TOELICHTING

Activiteiten

De activiteiten van Stichting tot Behoud van Monumenten in de Gemeente Waadhoeke, statutair gevestigd te Franeker, bestaan voornamelijk uit:

- Beheer van Monumenten in de gemeente Waadhoeke

De feitelijke activiteiten worden uitgevoerd aan de Harlingerweg 18 te Franeker.

Vestigingsadres, rechtsvorm en inschrijfnummer handelsregister

Stichting tot Behoud van Monumenten in de Gemeente Waadhoeke, statutair gevestigd te Franeker is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder dossiernummer 41004874.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met hoofdstuk C2 van de Rjk, die uitgegeven zijn door de Raad van de Jaarverslaggeving.

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur. De verkrijgingsprijs van de monumenten bedraagt € 1. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vorderingen.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn bestemmingsreserves opgenomen. De hoogte is conform de opgave hiervan door het bestuur.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

3.3 Grondslagen voor waardering en bepaling saldo baten en lasten

GRONDSLAGEN VOOR BEPALING VAN HET RESULTAAT

Algemeen

Het saldo baten en lasten wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de lasten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Opbrengstverantwoording

Algemeen

Netto-baten omvat de baten uit subsidies en bijdragen derden welke aan het verslag jaar kunnen worden toegerekend.

Overige baten

Onder overige baten worden resultaten verantwoord die niet rechtstreeks samenhangen met de levering van goederen of diensten in het kader van de normale, niet-incidentele activiteiten.

Lasten

De lasten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde lasten zijn gemaakt of baten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen.

3.4 Toelichting op de balans

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa wordt als volgt weergegeven:

	Bedrijfsgebouwen en -terreinen €
Aanschafwaarde	20
Boekwaarde per 1 januari	20
Aanschafwaarde	20
Boekwaarde per 31 december	20

De materiële vaste activa van de stichting bestaan uit 20 monumenten welke een boekhoudkundige waarde van nihil (€ 1 per stuk) hebben.

Volgens opgave van het bestuur bedraagt de herbouwwaarde van de rijksmonumenten € 43.663.229 per 1-1-2025.

VLOTTENDE ACTIVA

Vorderingen

	31-12-2024 €	31-12-2023 €
Overige vorderingen		
Bijdragen derden	16.612	-
Vooruitbetaalde kosten Toren Spannum	8.543	2.687
Te ontvangen rente	7.404	4.157
	<u>32.559</u>	<u>6.844</u>
Liquide middelen		
Rabobank 3204.74.267	4.749	4.365
Rabobank bedrijfsspaarrekening 3284.182.950	415.000	386.000
	<u>419.749</u>	<u>390.365</u>

3.4 Toelichting op de balans

PASSIVA

EIGEN VERMOGEN

	2024 €	2023 €
Bestemmingsreserve onderhoudslasten		
Stand per 1 januari	90.000	-
Dotatie	-	90.000
Vrijval	-45.000	-
Stand per 31 december	45.000	90.000

Bestemmingsreserve restauraties/werkzaamheden buiten SIM

Stand per 1 januari	30.000	-
Dotatie	-	30.000
Vrijval	-10.000	-
Stand per 31 december	20.000	30.000

Bestemmingsreserve meerkostenpromotie en pr

Stand per 1 januari	10.000	-
Dotatie	-	10.000
Stand per 31 december	10.000	10.000

3.4 Toelichting op de balans

	2024	2023
	€	€
Overige reserves		
Stand per 1 januari	183.010	269.812
Uit voorstel resultaatbestemming	-18.626	43.198
Bestemmingsreserve onderhoudslasten	45.000	-90.000
Dotatie bestemmingsreserve restauraties/werkzaamheden buiten SIM	10.000	-30.000
Dotatie bestemmingsreserve Promotie en PR	-	-10.000
Stand per 31 december	<u>219.384</u>	<u>183.010</u>

Voorstel tot bestemming van het saldo van baten en lasten over het boekjaar 2024

De penningmeester stelt aan het bestuur voor het saldo van baten en lasten over het boekjaar 2024 ten gunste van de overige reserves te brengen.

Het ingehouden deel van het saldo baten en lasten over 2024 bedraagt € 0.

KORTLOPENDE SCHULDEN

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Handelscrediteuren		
Crediteuren	<u>134.202</u>	<u>2.227</u>
Overige schulden		
Subsidie Rijk	5.236	31.423
Subsidie Provincie Fryslân	1.509	11.879
Subsidie Gemeente Waadhoeke	-	17.606
Bijdragen derden	-	7.250
	<u>6.745</u>	<u>68.158</u>

De schulden subsidie Rijk, Provincie Fryslân en bijdrage derden betreft gesaldeerd, vooruitontvangen subsidie waar nog geen gemaakte kosten tegen over staan.

De schuld subsidie Gemeente Waadhoeke betreft vooruitontvangen subsidie voor de monumenten Molen Langwert en Toren Spannum waar nog geen gemaakte kosten tegen over staan.

3.4 Toelichting op de balans

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Overlopende passiva		
Schuld accountantskosten	3.742	3.745
Nog te betalen beheerskosten	13.255	10.055
Nog te betalen bankkosten en negatieve rente Rabo. 950	-	34
	<u>16.997</u>	<u>13.834</u>

3.5 Toelichting op de staat van baten en lasten

	2024	2023
	€	€
Netto-baten		
Subsidie Rijk	113.089	83.787
Subsidie Provincie	48.137	42.949
Subsidie Gemeente (deel toegerekend aan Monumenten)	91.018	76.529
Baten van andere organisaties zonder winststreven (Bijdrage derden)	49.112	15.648
	<u>301.356</u>	<u>218.913</u>

Besteed aan doelstellingen

Onderhoudskosten monumenten	224.542	91.144
Restauratiekosten monumenten	102.723	66.535
Beheerskosten (steunpunt) monumenten	-	16.000
Niet-subsidiabele kosten monumenten	-	9.665
	<u>327.265</u>	<u>183.344</u>

De beheerskosten (steunpunt) monumenten zijn vanaf 2024 toegerekend en opgenomen in de onderhouds- en restauratiekosten monumenten.

Overige baten

Subsidie Gemeente (deel beheerskosten)	60.741	58.366
Baten als tegenpresatie voor de levering van producten of diensten (Diverse)	225	375
	<u>60.966</u>	<u>58.741</u>

Kosten van beheer en administratie

Niet-subsidiabele Beheerskosten (steunpunt)	28.114	28.910
Verzekeringen	27.176	20.301
Bestuurskosten	1.168	729
Overige kosten	4.267	4.894
	<u>60.725</u>	<u>54.834</u>

Financiële lasten

Rentebaten en soortgelijke opbrengsten

Rente	<u>7.404</u>	<u>4.156</u>
-------	--------------	--------------

3.5 Toelichting op de staat van baten en lasten

	2024	2023
	€	€
Rentelasten en soortgelijke kosten		
Bankkosten	362	434

Gebeurtenissen na balansdatum

Helaas is door de overvraag bij de RCE een tekort ontstaan waardoor niet alle monumenten een goedgekeurd zes-jaren instandhoudingsplan meer hebben. De torens te Franeker en Firdgum hebben hierdoor een afwijzing van de subsidie van het Rijk ontvangen. De afwijzing SIM 2025-2030 door het RCE is eind februari 2025 definitief geworden na een afwijziging door de RCE van het bezwaarschrift. Dit heeft gevolgen voor de continuïteit van de instandhouding en combineren van twee onderhoudsperioden is dan niet mogelijk. Voor 2026 is het voornemen van het bestuur om opnieuw een SIM aanvraag voor de periode 2026-2031 in te dienen bij het RCE.